Europaparlamentet
2019-2024

Utskottet för ekonomi och valutafrågor

2023/2063(INI)

04.12.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken 2024
(2023/2063(INI))

Utskottet för ekonomi och valutafrågor

Föredragande: René Repasi

Föredragande av yttrande från det associerade utskottet i enlighet med artikel 57 i arbetsordningen:
Margarida Marques, Budgetutskottet

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

MOTIVERING 9

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken 2024
(2023/2063(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artiklarna 121.2 och 136,

– med beaktande av protokoll (nr 1) till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och EUF-fördraget om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen,

– med beaktande av protokoll nr 2 till EU-fördraget och EUF-fördraget om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna,

– med beaktande av fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen,

– med beaktande av Parisavtalet om FN:s ramkonvention om klimatförändringar och målen för hållbar utveckling,

– med beaktande av rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk[1],

– med beaktande av rådets förordning (EU) nr 1177/2011 av den 8 november 2011 om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott[2],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1173/2011 av den 16 november 2011 om effektiv övervakning av de offentliga finanserna i euroområdet[3],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1174/2011 av den 16 november 2011 om verkställighetsåtgärder för att korrigera alltför stora makroekonomiska obalanser i euroområdet[4],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1175/2011 av den 16 november 2011 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1466/97 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken[5],

[1] EUT L 306, 23.11.2011, s. 41.
[2] EUT L 306, 23.11.2011, s. 33.
[3] EUT L 306, 23.11.2011, s. 1.
[4] EUT L 306, 23.11.2011, s. 8.
[5] EUT L 306, 23.11.2011, s. 12.

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser[6],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 472/2013 av den 21 maj 2013 om förstärkning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater i euroområdet som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om sin finansiella stabilitet[7],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 av den 21 maj 2013 om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet[8],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens[9] (RRF-förordningen),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021)0102),

– med beaktande av det sociala åtagandet från Porto av den 7 maj 2021 av rådet, kommissionen, parlamentet och arbetsmarknadens parter,

– med beaktande av den europeiska finanspolitiska nämndens bedömning av den 28 juni 2023 av den finanspolitiska inriktningen i euroområdet 2024,

– med beaktande av den europeiska finanspolitiska nämndens årsrapport av den 4 oktober 2023,

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 9 november 2022 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning (COM(2022)0583),

– med beaktande av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (COM(2023)0240),

– med beaktande av kommissionens förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott (COM(2023)0241),

– med beaktande av kommissionens förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk (COM(2023)0242),

---

[6] EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.
[7] EUT L 140, 27.5.2013, s. 1.
[8] EUT L 140, 27.5.2013, s. 11.
[9] EUT L 57, 18.2.2021, s. 17.

– med beaktande av Granadaförklaringen som antogs den 6 oktober 2023,

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 21 november 2023 *Den årliga tillväxtstrategin för 2024* (COM(2023)0901),

– med beaktande av kommissionens rapport av den 21 november 2022 *Rapport om förvarningsmekanismen 2024* (COM(2023)0902), och kommissionens rekommendation av den 21 november 2022 till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet (COM(2023)0903),

– med beaktande av förslaget till gemensam sysselsättningsrapport från kommissionen och rådet av den 21 november 2022 (COM(2023)0904),

– med beaktande av kommissionens ekonomiska höstprognos 2023 av den 15 november 2023,

– med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,

– med beaktande av yttrandet från budgetutskottet,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor (A9-0000/2022), och av följande skäl:

A. Enligt kommissionens höstprognos 2023 förväntas BNP-tillväxten 2023 bli 0,6 % i både EU och euroområdet och öka till 1,3 % respektive 1,2 % 2024.

B. EU:s arbetsmarknad fortsatte att uppvisa goda resultat under första halvåret 2023 trots avmattningen i den ekonomiska tillväxten, men bristen på arbetskraft är fortfarande akut inom vissa sektorer och yrken, enligt kommissionens höstprognos 2023. Arbetslösheten har nått en historiskt låg nivå i EU som helhet, med variationer mellan medlemsstaterna.

C. Inflationen kommer att uppgå till 6,5 % i EU och 5,6 % i euroområdet 2023 och förväntas sjunka till 3,5 % respektive 3,2 % 2024, enligt kommissionens höstprognos 2023.

D. Skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas minska till 83,1 % i EU (90,4 % i euroområdet). Skuldkvoten i förhållande till BNP förväntas minska marginellt i EU till omkring 82,7 % 2024 och 82,5 % 2025.

E. En snabb, beslutsam och samordnad politisk reaktion gjorde det möjligt för EU:s ekonomi att återhämta sig och hantera de socioekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina, och har gjort det möjligt för EU att navigera genom den energikris som följde, den ekonomiska avmattningen 2023 och en period av hög risk och osäkerhet, bland annat till följd av situationen i Mellanöstern.

F. EU-finansiering har visat sig vara ett viktigt verktyg för att säkra makroekonomisk stabilisering på EU-nivå och öka dess interna och externa resiliens i kristider och samtidigt stödja medlemsstaterna i finansieringen av nödvändiga investeringar i EU:s prioriteringar för att hantera nuvarande och framtida utmaningar.

Ekonomiska utsikter för EU

1. Europaparlamentet uttrycker oro över den svaga tillväxten i EU. Parlamentet noterar energipriserna och inflationens fortsatta inverkan på hushållens köpkraft och på EU-företagens prestationsförmåga.

2. Europaparlamentet erkänner Europeiska centralbankens (ECB) ansträngningar för att få ned inflationstakten i euroområdet. Parlamentet anser att räntehöjningar endast delvis åtgärdar orsakerna till inflationsökningen och att det behövs en lämplig och samordnad finans-, struktur- och regleringspolitik och reformer som kompletterar ECB:s penningpolitiska åtgärder.

3. Europaparlamentet betonar att bristen på offentliga och privata investeringar i vissa medlemsstater hindrar potentialen för hållbar tillväxt. Parlamentet betonar att dessa investeringar är avgörande för EU:s förmåga att hantera befintliga utmaningar och öka EU:s resiliens och konkurrenskraft i samband med kommande utmaningar.

Europeiska planeringsterminen och faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF)

4. Europaparlamentet påminner om att den europeiska planeringsterminen är den etablerade ramen för samordning av budget-, ekonomi-, social- och sysselsättningspolitiken i hela unionen i enlighet med fördragen, inbegripet den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och skyddar därigenom unionens makroekonomiska stabilitet och sociala sammanhållning.

5. Europaparlamentet är bekymrat över försämringen av den europeiska planeringsterminens sociala dimension till följd av de landsspecifika rekommendationernas självbegränsning till genomförandet av nationella planer för återhämtning och resiliens, och över det minskande antalet sociala landsspecifika rekommendationer som baseras på den sociala resultattavlan. Parlamentet uppmanar kommissionen att närmare koppla de landsspecifika rekommendationerna till respektive landsrapporter.

6. Europaparlamentet delar uppfattningen att de landsspecifika rekommendationerna för 2024 måste inriktas på en begränsad uppsättning utmaningar. Parlamentet understryker att de landsspecifika rekommendationerna i lika hög grad måste bidra till att öka konkurrenskraften, främja den gröna och den digitala omställningen och säkerställa social rättvisa. Parlamentet betonar att de landsspecifika rekommendationerna måste ta hänsyn till sociala sårbarheter.

7. Europaparlamentet är bekymrat över att det resultatbaserade finansierings- och kontrollsystemet för RRF i praktiken ger för lite resultat och skapar för mycket byråkrati. Parlamentet efterlyser större flexibilitet för att anpassa delmål och mål så att de tar hänsyn till de erfarenheter som uppnåtts under genomförandeprocessen.

8. Europaparlamentet stöder en harmonisering av EU:s sammanhållningspolitiska program med de investeringsbehov som identifierats inom ramen för RRF och i de landsspecifika rekommendationerna. Parlamentet påminner om att sammanhållningspolitiken tjänar en bredare uppsättning mål än RRF. Parlamentet vill se ett jämförbart införlivande av

berörda parters deltagande i utarbetandet och genomförandet av nationella planer för återhämtning och resiliens på samma sätt som för sammanhållningspolitiska program.

Reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning

9. Europaparlamentet anser att det är nödvändigt att reformera EU:s finanspolitiska regler och välkomnar de förslag som kommissionen lagt fram.

10. Europaparlamentet understryker att reformen måste leda till en förenkling av ramverket, vara mer landsspecifik och stärka verkställbarheten, samt göra det möjligt för medlemsstaterna att tillgodose behoven av offentliga investeringar för den gröna och digitala omställningen i sina ekonomier utan att undergräva hållbarheten i statsskulden.

11. Europaparlamentet gläder sig över att lärdomar dragits av utformningen av RRF när det gäller sammankopplingen av nationella skatte-, reform- och investeringsåtaganden med EU:s ekonomiska incitament såsom bidrag och lån. Parlamentet beklagar djupt att reformen av ramverket för ekonomisk styrning, till skillnad från RRF, saknar incitamentsmekanismer för att stödja och främja nödvändiga nationella politiska reformer och investeringar. Parlamentet är bekymrat över att vissa medlemsstater inte kommer att ha den ekonomiska kapaciteten att finansiera den rättvisa gröna och digitala omställningen på egen hand.

12. Europaparlamentet beklagar att samspelet mellan makroekonomiska obalanser och finanspolitiska regler inte hanteras tillräckligt i reformförslagen. Parlamentet understryker att EU:s finansiella stabilitet är beroende av den makroekonomiska balansen mellan medlemsstaternas ekonomier och att återupprättandet av denna balans kan kräva offentliga utgifter.

13. Europaparlamentet erkänner behovet av att undvika bestående alltför stora underskott och kräver gemensamma regler baserade på objektiva kriterier som ett sätt att uppnå detta mål. Parlamentet betonar att dessa regler i gengäld inte bör utesluta tillfälliga avvikelser från nettoutgiftsbanan på grund av särskilda, motiverade och strategiskt betydande investeringar som uppnår EU:s mål.

14. Europaparlamentet erkänner skillnaderna mellan enskilda medlemsstater när det gäller hållbarheten i deras skulder och deras förmåga att minska skulden samtidigt som de fortfarande kan investera. Parlamentet betonar därför att det är nödvändigt att låta medlemsstaterna ha olika skuldminskningsbanor.

15. Europaparlamentet välkomnar att kommissionen förhandlar med medlemsstaterna om enskilda finans- och strukturpolitiska planer. Parlamentet understryker att en sådan ökning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning måste åtföljas av ökad ansvarsskyldighet gentemot Europaparlamentet.

16. Europaparlamentet anser att de nationella parlamentens ökade deltagande i fastställandet av innehållet i och omröstningen om finanspolitiska strukturplaner är ett meningsfullt sätt att öka det nationella egenansvaret för finanspolitiska strukturella planer.

17. Europaparlamentet erkänner att den ekonomiska dialogen som en del av den europeiska planeringsterminen utgör en användbar grund för ansvarsskyldighet, men anser att ordentlig ansvarsskyldighet endast kan uppnås om Europaparlamentet har instrument för ansvarsskyldighet som gör det möjligt för det att tillämpa konsekvenserna på basis av sin bedömning av den europeiska planeringsterminens resultat, såsom vetorätt eller möjligheten att hålla kommissionsledamöterna personligen ansvariga.

°

° °

18. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Den europeiska planeringsterminen är ett årligt förfarande för att samordna medlemsstaternas ekonomiska politik och budgetpolitik och har stor inverkan på socialpolitiken. Initiativbetänkandet om den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken 2024 uttrycker oro över den svaga ekonomiska tillväxten, belyser energipriserna och inflationens inverkan på köpkraften och befäster EU:s roll när det gäller att stabilisera ekonomin under kriser. Föredraganden betonar behovet av en samordnad finans-, struktur- och regleringspolitik samt offentliga och privata investeringar. Sysselsättningsaspekterna och de sociala aspekterna i den årliga strategin för hållbar tillväxt 2024 är särskilt viktiga med tanke på den osäkerhet som präglas av stigande inflation och levnadskostnader till följd av den pågående ryska invasionen av Ukraina samt de pågående sociala och ekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin och situationen i Mellanöstern.

I betänkandet uttrycks oro över den svaga tillväxttakten i EU på grund av energipriserna och inflationens fortsatta inverkan på hushållens köpkraft och EU-företagens prestanda. ECB:s insatser för att hantera inflationen erkänns men antyder att enbart stigande räntor är otillräckligt. Det behövs en samordnad finans-, struktur- och regleringspolitik för att kunna motverka den krisdrabbade situationen. Det understryks att otillräckliga offentliga och privata investeringar i vissa medlemsstater hindrar en hållbar tillväxt, och den avgörande roll som dessa investeringar spelar för att stärka EU:s motståndskraft, robusthet och konkurrenskraft i en besvärlig situation betonas.

Föredraganden diskuterar också frågor som rör den europeiska planeringsterminen och faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) och föreslår reformer av EU:s ram för ekonomisk styrning, vilket omfattar behovet av förenkling, verkställbarhet och stöd för den gröna och digitala omställningen. Föredraganden tar till sig lärdomarna från faciliteten för återhämtning och resiliens, men beklagar bristen på liknande mekanismer för incitament i den föreslagna reformen av ramen för ekonomisk styrning. Farhågor framförs om vissa medlemsstaters finansiella kapacitet att självständigt finansiera nödvändiga gröna och digitala omställningar. Ytterligare farhågor uppstår i fråga om den sociala dimensionens tillbakagång på grund av självbegränsningen av de landsspecifika rekommendationerna och, till följd av detta, ett minskat antal rekommendationer baserade på den sociala resultattavlan. Föredraganden förespråkar fokuserade landsspecifika rekommendationer för 2024 och betonar deras roll när det gäller att stärka konkurrenskraften, den gröna och digitala omställningen och den sociala rättvisan, med beaktande av sociala sårbarheter. Oro för RRF:s prestationsbaserade systemineffektivitet och byråkrati noteras. Årets rapport om planeringsterminen stöder en anpassning av EU:s sammanhållningspolitik till RRF och de landsspecifika rekommendationerna, och berörda parter uppmanas att delta i de nationella planerna för återhämtning och resiliens, i likhet med de sammanhållningspolitiska programmen.

Föredraganden beklagar den otillräckliga uppmärksamhet som ägnas åt samspelet mellan makroekonomiska obalanser och finanspolitiska regler, och betonar vikten av att ta itu med detta för EU:s finansiella stabilitet, som eventuellt kräver offentliga utgifter. Behovet av att begränsa de offentliga utgifterna för att undvika alltför stora underskott erkänns, vilket tyder på begränsningar på grundval av objektiva kriterier, med undantag för vissa utgifter som öronmärkts för nödvändiga investeringar.

Dessutom ser man med oro på den strikta prestationsbaserade finansieringen och kontrollsystemet för RRF, eftersom det behövs mer flexibilitet för att uppnå de överenskomna investeringsmålen. Detta är ännu mer nödvändigt om de sammanhållningspolitiska programmen ska anpassas till investeringsbehoven inom ramen för RRF. Reformen av EU:s finanspolitiska regler spelar en avgörande roll för den framtida utvecklingen av medlemsstaternas ekonomiska politik och budgetpolitik, liksom behovet av större ansvarsskyldighet, de nationella parlamentens involvering och lämpliga instrument så att Europaparlamentet kan hålla kommissionen ansvarig för den europeiska planeringsterminens resultat.